Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a opta)

12 septembrie 2018*

„Trimitere preliminară – Transport aerian – Regulamentul (CE) nr. 261/2004 – Articolul 8 alineatul (1) – Rambursarea prețului unui bilet în cazul anulării unui zbor – Comision perceput de o persoană care acționează ca intermediar între pasager și operatorul de transport aerian la momentul achiziționării biletului – Includere”

În cauza C-601/17,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Amtsgericht Hamburg (Tribunalul Districtual din Hamburg, Germania), prin decizia din 6 octombrie 2017, primită de Curte la 18 octombrie 2017, în procedura

Dirk Harms,

Ann-Kathrin Harms,

Nick-Julius Harms,

Tom-Lukas Harms,

Lilly-Karlotta Harms,

Emma-Matilda Harms

împotriva

Vueling Airlines SA,

CURTEA (Camera a opta),

compusă din domnul J. Malenovský (raportor), președinte de cameră, și domnii D. Šváby și M. Vilaras, judecători,

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Vueling Airlines SA, de B. Liebert, Rechtsanwältin;

* Limba de procedură: germana.

– pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

– pentru Comisia Europeană, de G. Braun și de N. Yerrell, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 8 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91 (JO 2004, L 46, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 12, p. 218, rectificare în JO 2016, L 94, p. 17).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul și doamna Harms, precum și cei patru copii ai lor, pe de o parte, și Vueling Airlines SA, pe de altă parte, în legătură cu rambursarea prețului unor bilete achiziționate prin intermediul Opodo Ltd.

Cadrul juridic

3 Articolul 2 litera (f) din Regulamentul nr. 261/2004 definește termenul „bilet” drept „un document valabil care dă dreptul la transport sau echivalentul acestuia sub o altă formă, inclusiv sub formă electronică, emis sau autorizat de către operatorul de transport aerian sau de agentul autorizat al acestuia”.

4 Articolul 5 din acest regulament, intitulat „Anularea zborului”, prevede la alineatul (1):

„În cazul anulării unui zbor, pasagerilor în cauză trebuie:

(a) să li se ofere asistență de către operatorul efectiv de transport aerian în conformitate cu articolul 8;

[…]”

5 Articolul 8 din regulamentul menționat, intitulat „Dreptul la rambursare sau redirecționare”, prevede la alineatul (1):

„Când se face trimitere la prezentul articol, pasagerilor li se oferă posibilitatea de a alege între:

(a)

– rambursarea, în termen de șapte zile, în conformitate cu procedurile prevăzute la articolul 7 alineatul (3), a întregului cost al biletului, la prețul de achiziție […]

– un zbor de retur la punctul de plecare inițial […]

[…]”

6 Articolul 10 din același regulament, intitulat „Surclasarea și declasarea”, prevede la alineatul (2):

„În cazul în care un operator efectiv de transport aerian cazează pasagerul la o clasă inferioară prețului de achiziție a biletului, atunci acesta, în termen de șapte zile și în conformitate cu prevederile din articolul 7 alineatul (3), rambursează:

(a) 30 % din prețul biletului pentru toate zborurile de 1 500 kilometri sau mai puțin sau

(b) 50 % din prețul biletului pentru toate zborurile intracomunitare de peste 1 500 kilometri […] și pentru toate celelalte zboruri variind între 1 500 și 3 500 kilometri sau

(c) 75 % din prețul biletului pentru toate zborurile care nu se încadrează în cazurile menționate la alineatele (a) sau (b) […]”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

7 Domnul Harms a achiziționat, pe site-ul internet opodo.de, bilete care îi permiteau soției sale, lui însuși și celor patru copii ai lor să călătorească pe ruta care face legătura dintre Hamburg (Germania) și Faro (Portugalia) via Barcelona (Spania), prin intermediul unui zbor efectuat de compania aeriană Vueling Airlines. Opodo i-a facturat o sumă de 1 108,88 euro domnului Harms pentru această achiziție și i-a emis confirmarea corespunzătoare, pe care era indicată suma menționată, fără precizări suplimentare. În paralel, Opodo a transmis Vueling Airlines o sumă de 1 031,88 euro.

8 Zborul pe care trebuia să îl ia familia Harms nu a fost însă efectuat în conformitate cu planul de călătorie prevăzut de Vueling Airlines, o asemenea situație trebuind să fie, potrivit instanței de trimitere, asimilată unei anulări a zborului în sensul Regulamentului nr. 261/2004.

9 În fața instanței de trimitere, domnul și doamna Harms, acționând în nume propriu și în numele celor patru copii ai lor, susțin că Vueling Airlines este obligată, în temeiul articolului 8 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 261/2004, să le ramburseze integralitatea sumei de 1 108,88 euro care le-a fost facturată de Opodo. Vueling Airlines nu contestă temeinicia acestei cereri în măsura în care aceasta se referă la suma de 1 031,88 euro care i-a fost transmisă de Opodo, indicând că este vorba despre prețul biletelor achiziționate de domnul Harms. În schimb, ea consideră că nu trebuie să ramburseze acestuia din urmă diferența dintre această sumă și suma de 1 108,88 euro percepută de Opodo, susținând că această diferență de 77 de euro nu face parte din prețul menționat.

10 În aceste împrejurări, Amtsgericht Hamburg (Tribunalul Districtual din Hamburg, Germania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Noțiunea «rambursarea […] în conformitate cu procedurile prevăzute la articolul 7 alineatul (3), a întregului cost al biletului, la prețul de achiziție» [care figurează la articolul] 8 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 261/2004 trebuie interpretată în sensul că se referă la suma plătită de pasager pentru biletul de zbor sau se va lua în considerare suma primită efectiv de operatorul de transport aerian pârât, în cazul în care procesul de rezervare implică un intermediar, care încasează diferența dintre suma plătită de pasager și suma încasată de operatorul de transport aerian, fără însă a o divulga?”

Cu privire la întrebarea preliminară

11 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă Regulamentul nr. 261/2004, în special articolul 8 alineatul (1) litera (a) din acesta, trebuie interpretat în sensul că prețul biletului care trebuie luat în considerare pentru a stabili cuantumul rambursării

datorate de operatorul de transport aerian unui pasager în cazul anulării unui zbor include diferența dintre suma plătită de acest pasager și cea primită de acest operator de transport aerian, care corespunde unui comision perceput de o persoană care a intervenit ca intermediar între aceștia doi.

12 Potrivit articolului 8 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 261/2004 coroborat cu articolul 5 alineatul (1) litera (a) din acest regulament, revine operatorului de transport aerian, în cazul anulării unui zbor, obligația de a oferi asistență pasagerilor în cauză, care constă în a le propune, printre altele, rambursarea biletului lor la prețul de achiziție, precum și, dacă este cazul, un zbor de retur la punctul de plecare inițial.

13 Modul de redactare a articolului 8 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 261/2004 stabilește o legătură directă între noțiunea „bilet” și expresia „prețul de achiziție”, un asemenea bilet putând fi achiziționat de pasagerii în cauză fie direct de la operatorul de transport aerian, fie printr-un intermediar precum printre alții un agent autorizat prevăzut la articolul 2 litera (f) din Regulamentul nr. 261/2004.

14 Atunci când un asemenea intermediar percepe în acest temei un comision de la un pasager, precum în cauza principală, se pune întrebarea dacă și în ce măsură acest comision constituie o componentă a prețului biletului care trebuie rambursat de către operatorul de transport aerian în cauză acestui pasager în cazul anulării zborului corespunzător.

15 În această privință, trebuie să se arate, în general, că Regulamentul nr. 261/2004 are ca obiective nu numai asigurarea unui înalt nivel de protecție a pasagerilor, ci și asigurarea unui echilibru între interesele acestor pasageri și cele ale operatorilor de transport aerian (Hotărârea din 19 noiembrie 2009, Sturgeon și alții, C-402/07 și C-432/07, EU:C:2009:716, punctul 67).

16 În lumina acestor obiective, este necesar să se considere că, deși un comision perceput de un intermediar de la un pasager la momentul achiziționării unui bilet trebuie în principiu să fie considerat ca reprezentând o componentă a prețului care trebuie rambursat acestui pasager în cazul anulării zborului corespunzător, această includere trebuie totuși să fie supusă anumitor limite, ținând seama de interesele operatorilor de transport aerian pe care le pune în discuție.

17 În această din urmă privință, din articolul 2 litera (f) din Regulamentul nr. 261/2004 rezultă că un „bilet” constituie un document sau echivalentul acestuia sub o altă formă, inclusiv sub formă electronică, emis sau autorizat de către operatorul de transport aerian sau de un agent autorizat de un asemenea operator. Din această definiție rezultă că diferitele elemente ale unui asemenea bilet, printre care prețul său, în ipoteza în care acest bilet nu este emis de către operatorul de transport aerian însuși, trebuie în orice caz să fie autorizate de acesta și, așadar, nu trebuie stabilite fără știrea sa.

18 Această interpretare este confirmată de jurisprudența Curții, din care decurge că rambursarea parțială a „prețului biletului” prevăzută la articolul 10 alineatul (2) literele (a)-(c) din Regulamentul nr. 261/2004, în cazul în care operatorul de transport aerian plasează un pasager la o clasă inferioară celei pentru care acesta din urmă a achiziționat biletul, trebuie stabilită luând în considerare numai componentele „inevitabile” ale prețului menționat, în sensul că este necesară plata lor pentru a beneficia în schimb de serviciile propuse de operatorul de transport aerian (Hotărârea din 22 iunie 2016, Mennens, C-255/15, EU:C:2016:472, punctul 36).

19 Astfel, o componentă a prețului biletului care este stabilită fără știrea operatorului de transport aerian nu poate fi considerată necesară pentru a beneficia de serviciile propuse de acesta.

20 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că Regulamentul nr. 261/2004, în special articolul 8 alineatul (1) litera (a) din acesta, trebuie interpretat în sensul că prețul biletului care trebuie luat în considerare pentru a stabili cuantumul rambursării datorate de operatorul de transport aerian unui pasager în cazul anulării unui zbor

include diferența dintre suma plătită de acest pasager și cea primită de acest operator de transport aerian, care corespunde unui comision perceput de o persoană care a intervenit ca intermediar între aceștia doi, cu excepția cazului în care acest comision a fost stabilit fără știrea operatorului de transport aerian menționat, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

21 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a opta) declară:

Regulamentul (CE) nr. 261/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 februarie 2004 de stabilire a unor norme comune în materie de compensare și de asistență a pasagerilor în eventualitatea refuzului la îmbarcare și anulării sau întârzierii prelungite a zborurilor și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 295/91, în special articolul 8 alineatul (1) litera (a) din acesta, trebuie interpretat în sensul că prețul biletului care trebuie luat în considerare pentru a stabili cuantumul rambursării datorate de operatorul de transport aerian unui pasager în cazul anulării unui zbor include diferența dintre suma plătită de acest pasager și cea primită de acest operator de transport aerian, care corespunde unui comision perceput de o persoană care a intervenit ca intermediar între aceștia doi, cu excepția cazului în care acest comision a fost stabilit fără știrea operatorului de transport aerian menționat, aspect a cărui verificare este de competența instanței de trimitere.

Semnături